

Utorak, 25. mart 2003.

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi je bolestan

Početak u 9.07 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Optuženi nije prisutan. On 18. marta nije prisustvovao suđenju, a u lekarskom izveštaju iz Pritvorske jedinice (Detention Unit) medicinski službenik je naveo da je optuženom povišen krvni pritisak. Bilo je preporučeno da se odmori nekoliko dana, pa da se nakon toga sprovedu konsultacije sa kardiologom. 19. marta kardiolog je prijavio da se, po njegovom mišljenju, doza lekova koju dobija optuženi mora da poveća kako bi njegov pritisak ostao normalan. Ipak, optuženi je nastavio da odbija ove savete. Ovo je bilo potvrđeno u izveštaju medicinskog osoblja koje je napomenulo da je optuženi odbio da uzme dodatne lekove i nije mogao da prisustvuje suđenju ove nedelje. To je bila situacija. Koliko sam čuo, nije bilo nikakvih promena. Sada ćemo da čujemo izlaganja u vezi sa tim kako bi trebali da nastavimo.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, čuli smo neki dodatni materijal, možda neformalno, koji bi možda uslovio da optuženi promeni svoj stav, ali naravno, taj stav može biti tako očigledan kao što ste, vi, časni Sude, naveli. Postoji mogućnost da će on promeniti svoj stav po primanju drugačije lekarske pomoći, ne znam koje informacije u vezi sa tim ima Pretresno veće. Kako trenutno stoje stvari, sobzirom da on predstavlja sebe, njegova sposobnost da bude ovde prisutan je apsolutni preduslov ovog suđenja. Ja sam razmišljao o mogućnosti, zapravo smo svi razmišljali o mogućnosti da u Pritvorsku jedinicu instaliramo elektronsku komunikaciju, telefon ili video, ali to ne rešava problem kada je on nesposoban da prisustvuje, i tada bi takođe bio ili ograničen ili beskoristan. Ne sme se dozvoliti da se ovo stanje nastavi još dugo ili u nedogled, gde optuženi, po svojoj sopstvenoj proceni odlučuje, da li je sposoban da prisustvuje suđenju, ali u međuvremenu nemamo nikakvih predloga. Pretresno veće zna koje su alternative...

SUDIJA MEJ: Jedna od mogućnosti je da mu se izda upozorenje da će se, ukoliko ne uzme lekove, suđenje nastaviti bez njega, jer mu se ne može dozvoliti da odlučuje da li će ili neće biti spreman za suđenje.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, to je pravac koji bismo mi podržali, pod uslovom da mu se da mogućnost, koju bi mu dalo to upozorenje, da ponovo razmotri svoju poziciju. Jasno mi je da su njegovi saradnici, kao i uvek, prisutni u javnom toku rada Suda. Uslovi pod kojima su oni angažovani možda ih čine podobnim da se pojave pred Sudom, iz razloga da se takvo upozorenje predoči optuženom što bliže, tako što bi bilo direktno saopšteno njegovim saradnicima. To je nešto šta bi možda Pretresno veće moglo da razmotri. Hteo bih da dodam da, vezano za raspored za ovu nedelju, postoje problemi na koje ću se osvrnuti posle sledeće konstatacije. Pošto sam danas čuo za situaciju, mi smo ponovo razmotrili, gospodin Grum (Groome) i ja, odredbu o vanpretresnom iskazu, odnosno Pravilo 71. Izgleda nam da oni ponovo prikazuju samo ograničeno ili nikakvo rešenje problemu, jer po Pravilu 71(C), druga strana će imati pravo da prisustvuje vanpretresnom iskazu i unakrsnom ispitivanju osobe čiji se iskaz uzima. Pretpostavljam da Pretresno veće može da uzme iskaz od svedoka, na primer od svedoka koji svedoči putem videolinka, pritom navodeći da je optuženi imao pravo da prisustvuje, isto kao i što ima pravo da prisustvuje ostatku suđenja, ali je to pravo odbacio dobrovoljno, jer je voljno odbio da uzme lekove koji bi mu to omogućili. I pored toga, Pravilo 71(C) mu daje pravo da prisustvuje iskazu. Sa tim konstatacijama, i ja mogu, ako se moje kolege sete drugih stvari koje bih trebalo da kažem, da tražim odsustvo da bih se vratio, mogu li da vam saopštim koji su nam konkretni problemi za ovu nedelju, pošto su poprilično ozbiljni? Kao prvo, kao što već znate, dogovori su postignuti oko dva videolinka, video-konferencije svedoka iz... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*..., jedan danas, a drugi sutra, i pretpostavljamo da bi bilo moguće da ih oba saslušamo u okviru jednog dana, odnosno sutra, ako vam to zvuči razumno.

SUDIJA MEJ: Kako to da učinimo bez prisustva optuženog?

TUŽILAC NAJS: Pa, to je pod uslovom da je optuženi prisutan. To samo napominjem zbog problema sa rasporedom. Naravno, već je gomila novca i vremena utrošena da bi se to ugovorilo, ne samo od strane Tužilaštva već i od strane Sekretarijata (Registry). Pretresno veće zna da je general Marinović

slobodan ove nedelje, i preduzeo je određene korake, za koje Pretresno veće možda zna, da bi bio dostupan i sledeće nedelje, ali on posle toga jednostavno neće biti na raspolaganju, koliko sam ja shvatio, i to neko duže vreme. Da ponovim, ja mogu da se ponovo raspitam preko telefona i potvrdim taj stav, ili možda može da se neko drugi raspita. Specijalno zbog ovog konkretnog problema ja sam nezvanično, kroz uobičajene kanale, forsirao Sekretarijat da bi video-konferencijska postrojenja bila omogućena u... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*... u četvrtak ove nedelje radije nego u petak, da bi ostavili dovoljno vremena zbog nekih eventualnih grešaka u opremi ili nešto tome slično. Ali oni su objasnili da nije moguće, ako... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*... svedoci budu prisutni danas i sutra, da oprema bude u... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*... u četvrtak, i stoga su vreme i sredstva bili isplanirani za petak ove nedelje, što je poslednji dan. Na jedan ili drugi način, veoma je poželjno da svedok bude na raspolaganju za saslušanje. Pretresno veće je htelo da ga čuje. Nema sumnje da će amikusi imati neka pitanja za njega, i mi znamo da gospodin Tapusković ima pitanja koja su izgleda blisko vezana za interese optuženog. Stoga se može očekivati, ako je on taj koji će ispitivati unakrsno, da će se dokazi razmatrati sa interesima optuženog na umu. Zbog toga je naš poseban interes da ispitamo generala Marinovića najkasnije ove nedelje. Mogu li samo da proverim zapis koji sam dobio od svojih kolega?

SUDIJA MEJ: Samo da proverim da li je aplikacija ispravna. Tražite da se sasluša general Marinović. Koji dan biste vi želeli da on bude saslušan?

TUŽILAC NAJS: Trenutni dogovor je da bi on trebalo da bude saslušan u petak, jer nisam mogao da to organizujem za četvrtak. Sve će se verovatno promeniti, u zavisnosti od zdravstvenog stanja optuženog i od odluke koje će Pretresno veće da donese. Mogu li, pre nego što predemo na nešto drugo, da zatražim da se mesto drugog svedoka koji će svedočiti putem video-konferencijskog linka, da se njegova geografska lokacija izbriše iz transkripta? Nije trebalo to da pominjem i nije ni potrebno. Sama identifikacija mesta može da donese određeni rizik. Vratimo se na generala Marinovića.

SUDIJA MEJ: Samo da razjasnimo nešto. Da li vi aplicirate, izgleda da vi želite, iako je optuženi bolestan, da ispitamo svedoka tog dana?

TUŽILAC NAJS: Da. Ako Pretresno veće izda opomenu koju će izdati ili koju razmatra da izda.

SUDIJA MEJ: Da, razmatra, naravno.

TUŽILAC NAJS: Onda bi petak bio dan kada bi mi hteli da on da iskaz. Preferiramo četvrtak, za svaki slučaj, ali odgovara nam i petak. Mislim da će Pretresno veće znati zašto treba to tada da se održi, a ne kasnije, i to nije nešto na šta bi trebalo da trošimo dodatno vreme ovde.

SUDIJA MEJ: Ja samo razmišljam o petku. On bi prvo svedočio, koliko sam shvatio.

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA MEJ: Iz razloga što možda nećemo moći da zasedamo u petak posle podne.

TUŽILAC NAJS: Pretresno veće će se setiti da je njegov originalni stav bio da bi on možda mogao da izdrži samo sat vremena. Ja procenjujem da će on moći, verovatno će moći da izdrži nekoliko sati pre nego što se umori, i veoma je voljan da pomogne što više može u ovom procesu. Ako bismo mogli da zasedamo do podne, to bi nam dalo dve sednice, i mislim da bi nam to bilo dovoljno, s obzirom da ga ja neću puno ispitivati već ću samo postaviti nekoliko pitanja.

SUDIJA MEJ: Pitanje je sledeće, ako optuženi, na jedan ili drugi način, nije sposoban, zapravo, ako uzme lekove, a i dalje ne bude sposoban, nećemo moći da nastavimo, ali biste vi i dalje tražili od nas da zasedamo i saslušamo generala Marinovića, i pod takvim okolnostima?

TUŽILAC NAJS: Ako postoji neka mogućnost, shodno Pravilniku (Rules of Procedure and Evidence), da možemo da ga delimično saslušamo u odsustvu optuženog, pritom zadržavajući mogućnost da, ako je on sposoban i ako je optuženi sposoban, bude podvrgnut unakrsnom ispitivanju od strane optuženog, onda da.

SUDIJA MEJ: A što se tiče ostatka nedelje, vi pominjete četvrtak i imate video-konferenciju zakazanu za tada, zar ne?

TUŽILAC NAJS: Ne. Video-konferencije za danas i za sutra su zakazane, sa četvrtkom kao danom za transport opreme, jer u Sekretarijatu nisu bili

spremni, problem je u tome što u Sekretarijatu nisu bili spremni da osposobe videolink na lokaciji (A) jednog dana, i onda u... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*)... sledećeg dana, zbog problema koji postoje prilikom pomeranja sa jedne lokacije na drugu.

SUDIJA MEJ: Mi onda imamo svedoka koji je dostupan danas, ali koji bi potencijalno mogao da bude dostupan i neki drugi dan. Nije isto...

TUŽILAC NAJS: Mogao bi da bude dostupan i sutra, na primer.

SUDIJA MEJ: To nije isto kao situacija u kojoj je general.

TUŽILAC NAJS: Nije u istoj poziciji kao general, iako postoje tehničke poteškoće u vezi svedoka koje moramo da raspraviti posebno, ali ne verujem da je to nerešiv problem.

SUDIJA MEJ: Da. Mi moramo da razmislimo o ovome. Da li imate nešto drugo da dodate?

TUŽILAC NAJS: Ne u ovom trenutku. I pitanje suđenja bez prisustva optuženog je nešto čemu bi, mislim, morali da posvetimo malo pažnje.

SUDIJA MEJ: Naravno.

TUŽILAC NAJS: Ali brzo i ne samo u okviru našeg tima već i generalno, u okviru naše kancelarije.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Kej (Kay).

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pa, ja ću sledeće opservacije izneti onako kako bi ih, pretpostavljam, i optuženi izneo. Zdravstveni problemi su veoma komplikovani, časnih Sude, i nije neobičajeno za pacijenta da se oko lekova nađe u nesuglasici sa lekarima. I ovo, naravno, nije neuobičajeno, posebno kod srčanih bolesnika, bolesnika koji imaju povišen krvni pritisak. Kontra efekti lekova mogu da imaju specifične posledice koje mogu da čine da se pacijent oseća veoma nelagodno i da prouzrokuju tegobe u njegovom svakodnevnom životu. Stoga bih napravio sledeću opservaciju, a to je da ne bi trebalo da neko donosi zaključak da nesaradnja sa lekarima postoji iz nekih zlih namera i razlo-

ga. I možda bi ovo bila dobra prilika da lekari i pacijent provedu neko vreme zajedno, da razmotre poteškoće i pronađu balans u njegovom tretmanu. Za čoveka u njegovom fizičkom stanju, on je u vanrednim okolnostima.

SUDIJA MEJ: Gospodine Kej, mi moramo da uzmemo u obzir ovo suđenje. Skoro 40 dana je izgubljeno zbog njegove bolesti i u jednom trenutku amikusi će morati da razmotre kako će suđenje da bude završeno pod takvim okolnostima.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ovo ne sme da bude situacija u kojoj se tereti optuženi, i moram da naglasim da sam ja, koliko je to moguće, na njegovoj strani.

SUDIJA MEJ: Pored ovoga, on je odlučio da se sam brani, i ako nije u mogućnosti da to radi Pretresno veće će morati da odluči koje korake da preduzme. Ne sme da se desi da se ovo suđenje okonča zbog njegove nesposobnosti da se sam brani.

PRIJATELJ SUDA KEJ: On je optuženi u jedinstvenoj situaciji, u posebnoj vezi sa svim događajima koji su doveli do formiranja ovog Međunarodnog suda. Činjenica da se on sam brani je nešto šta je veoma razumljivo, kao i njegova želja da se sam bavi događajima i ovim suđenjem. U tim okolnostima, pošto je to pravo koje je njemu u potpunosti dostupno, mi smatramo da je to, i pored svih tih okolnosti koje se tiču njegovog lošeg zdravlja, činjenica koju Sud mora da poštuje. I sobzirom na pritisak u vezi ovog konkretnog slučaja, nije za čuđenje da čovek u njegovom stanju ima zdravstvenih problema. Ne vidim potrebu da podsetim Međunarodni sud da smo mi imali ove primedbe još na samom početku ovog suđenja u vezi sa spajanjem optužnica.

SUDIJA MEJ: Pa, mi smo doneli odluku o tome.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Oni koji su doneli odluku suprotno od, oni koji su poništili odluku ovog Pretresnog veća moraju da snose posledice. Tužilaštvo je bilo vrlo dobro upoznato sa opservacijama koje su amikusi naveli u vezi sa stresom i naporima kojima je optuženi izložen zbog spajanja optužnica, odnosno istovremenog suđenja, po sve tri optužnice. Ne samo u smislu izvodljivosti već takođe i u smislu jedne opšte mogućnosti, sposobnosti da se sa time izađe na kraj. I to je stvar koja je bila napomenuta mnogo ranije. U tom slučaju, naše mišljenje je da je veoma pogrešno da

takve stvari pripisujemo optuženom. Potrebno je da imamo razumevanja za njegovo zdravstveno stanje, i to ni u kom slučaju nije ...

SUDIJA MEJ: On odbija da uzme svoje lekove. Ako bi on bio spreman da uzima lekove po lekarskim savetima, i ako bi poboljšao svoje zdravlje, naravno da bi situacija bila drugačija. Ali pošto on odbija da to uradi, Pretresno veće mora da razmotri tu situaciju. To nije ista situacija u kojoj smo bili ranije. U istoj situaciji u kojoj smo ranije bili nije bilo nagovešteno da je on na bilo kakav način doprineo svojoj bolesti, ali sada se to mora predočiti.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Naše mišljenje je da će ovo morati detaljnije da se razmatra. Kao što sam rekao na početku, nije neobično za obolele sa srčanom manom, problematičnim krvnim pritiskom, da budu u ovakvoj situaciji u vezi sa efektima lekova koje im prepisuju lekari. To takođe može da bude i stvar poverenja u same doktore.

SUDIJA MEJ: On je u pritvoru. On je u različitoj situaciji u odnosu na pacijenta koji je na slobodi. I pitanje je da li bi mi trebalo da dovodimo u pitanje mišljenje lekara? Izgleda da vi želite da to uradimo.

SUDIJA KVON: Gospodine Kej, ako možete da izneseti neko mišljenje, odnosno da prokomentarišete sledeće. Prema izveštaju, imam ga sada pred sobom, to je izveštaj osoblja Pritvorske jedinice u vezi sa razlozima zbog kojih optuženi odbija da uzima propisane lekove. Napominje se da je optuženi prethodno uzimao veću dozu lekova koji su ga činili pospanim i nesposobnim da obavlja bilo kakve poslove u vezi sa pripremom svoje odbrane i stoga nije hteo da stavi sebe u tu situaciju. Lekari koji su mu prepisali povećanu dozu morali su da budu svesni ove situacije. Da li sam ja u pravu, ako pretpostavim tako nešto?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pa, ja nisam video kopiju izveštaja, ali časni Sud je rekao tačno ono šta mi je bilo na umu, da su posledice veće doze lekova pospanost kao i negativan uticaj na svakodnevne aktivnosti pacijenta, da i ne govorimo o uticaju na spremnost i sposobnost bavljenja predmetom ovakvog obima i značaja. I kao što sam rekao, bilo je očekivano da će da dođe do konflikta između lekara koji žele da snize njegov krvni pritisak i sporednih posledica lekova na pacijenta. I pacijent pokušava da radi na ovom slučaju sa svim tim posledicama, i po mom mišljenju, mora da se

poštuje njegovo rasuđivanje u vezi sa ovim, ako je potvrđeno lekarskim mišljenjem. Ja nisam genije za medicinu, ali nije mi trebalo dugo da shvatim da će povećana doza da ima efekta na njegove mentalne sposobnosti.

SUDIJA MEJ: Pa, mi to ne znamo. To je samo vaša pretpostavka.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pa, dovoljno je dobra, sobzirom na iskustvo koje imam, odnosno sobzirom na moje godine. Pretpostavljam da smo skoro svi imali iskustvo sa srčanim bolesnicima. Ono šta zapravo hoću da kažem je da imamo tendenciju da krivimo optuženog u situaciji kao što je ova, bez razumevanja za njegove brige. I samo povećavanje doze da bi se snizio krvni pritisak nosi sa sobom posledice koje on nije spreman da prihvati, jer mora da se posle toga bavi predmetom. Ne mislim ...

SUDIJA MEJ: Pa, jedna od mogućnosti je da zatražimo izveštaj kako bi otkrili kakvi su sporedni efekti, odnosno da li ima ikakvih posledica, da utvrdimo kakvo je činjenično stanje. To možemo da rešimo.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, mislim da treba da budemo veoma pažljiv pri razmatranju efekata ovoga na dalji razvoj i tok suđenja. Izgleda iz svega onoga šta smo čuli da su, na žalost, planovi za ostatak nedelje u vezi sa njegovim prisustvom suđenju verovatno propali. Očigledno je da će trebati neko vreme da se pokažu neki značajniji efekti ovih lekova. To nije trenutno izlečenje.

SUDIJA MEJ: Predlog je da saslušamo generala i možda znate razloge za to, za hitnost toga.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, Pravilo 71 je veoma jasno u smislu toga da vanpretnesni iskazi uzeti preko videolinka, što nije eksplicitno regulisano u Pravilniku, bar se meni tako čini, ali bi mogli da proverimo, daju pravo optuženom da bude prisutan prilikom davanja takvog iskaza. Znači, kada se takav vanpretnesni iskaz daje u smislu glavnog ispitivanja da je i on prisutan tome i da tako zajedno unakrsno ispita svedoka čiji se iskaz uzima. Ovo je čitav proces koji zahteva da on bude prisutan za tu proceduru. Po našem mišljenju, bilo bi potpuno pogrešno da pomerimo njegovo prisustvo za neko kasnije vreme da bi dozvolili unakrsno ispitivanje. Nezgodno je za Tužilaštvo šta se ovo dogodilo na ovom suđenju i sa ovim svedokom, ali nema ništa šta bi mogli da kažemo ili uradimo sem toga da bi on trebalo da bude prisutan, ako je to procedura

koju treba da prihvati. Možda bi bilo bolje da, sobzirom na troškove oko videolinka, ovaj segment suđenja odložimo za kasnije, kada Tužilaštvo bude sigurnije u vezi sa vođenjem ovog slučaja. I pod tim podrazumevam normalizaciju zdravlja optuženog. Veoma je rizično, po našem mišljenju, da pravimo ovakve planove sobzirom na njegovo trenutno stanje, i možda bi ipak bilo bolje da ovu tehnologiju iskoristimo kada stanje optuženog bude normalnije.

SUDIJA ROBINSON: Po vašem mišljenju, gospodine Kej, efektivnost njegovog unakrsnog ispitivanja može da bude, mogla bi da bude smanjena ukoliko on ne bude prisutan da ispituje svedoka prilikom davanja svedokovog glavnog iskaza?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da. Sa šire tačke gledišta, i pored, pomenuo sam povezivanje ove dve stvari u okviru stava (C) Pravila 71. Po našem mišljenju, neophodno je da optuženi bude prisutan i čuje iskaz kako bi mogao da, imali smo gomilu slučajeva, provera prevoda, jezičkih problema, ali ne samo to, kako bi mogao da čuje kako svedočenje teče. Čuti svedočenje uživo je potpuno drugačije od samog čitanja papira. Sa druge strane, pitanje je da li bi amikusi trebalo da preuzmu unakrsno ispitivanje svedoka. Ja o tome mogu da govorim u korist gospodina Tapušковиća. Bilo bi stvarno nemoguće da mi to uradimo bez instrukcija optuženog.

SUDIJA MEJ: Pa, ne sasvim. Mogli biste da postupate kao Odbrana, odnosno branioci, i to bi mogli da razmotrimo, na osnovu ovoga, vi naravno, nemate nikakve instrukcije, ali bi bili u poziciji *stand-by* branilaca, odnosno branilaca u pripravnosti. Mogli biste, kao što inače radite, da stavljate primedbe o kredibilitetu ili o samoj izjavi svedoka. Gospodin Tapušковиć to ionako uvek radi. Mogli biste sve to, naravno, zar ne?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ali to bi bilo bez instrukcija optuženog, i po našem mišljenju to više ometa rad ovog Pretresnog veća nego što mu pomaže, i to napominjem kao veoma široko zapažanje u vezi funkcije i svrhe ovog suđenja. Na kraju krajeva, malo dobrog će izaći iz činjenice da su tu ulogu drugi preuzeli od optuženog, i to je stav oko kojeg su amikusi bili konzistentni pri savetovanju Suda. Mi ćemo, naravno, uraditi kako god da nam se kaže, ali kako sada stvari stoje, mi izrazito želimo da stavimo do znanja ovom Međunarodnom sudu ovu primedbu u vezi prirode ovog suđenja, ako se krene tim putem. Mislim da nema drugih stvari kojima bih sada hteo da se pozabavim.

TUŽILAC NAJS: Mogu li da napomenem nekoliko stvari? Da li bi imalo smisla da sutra imamo saslušanje u vezi sa medicinskim dokazima kako bi se Pretresno veće bolje informisalo? Tužilaštvo je u proteklih nekoliko meseci bilo savetovano od strane visokog medicinskog eksperta. Ne znam da li je on slobodan sutra, ali mogao bi da bude. I osoba koja je pripremila izveštaj i osoba koja je autorizovala drugi izveštaj koji nismo videli, a koji govori o pospanosti, obe te osobe bi mogle da budu slobodne. Ne znam, videćemo sutra. Ukoliko bi mogli da sutra održimo saslušanje utoliko bi bili bolje obavешteni.

SUDIJA MEJ: Ne znamo da li su drugi lekari slobodni.

TUŽILAC NAJS: Ne.

SUDIJA MEJ: I zato nastavljamo na ovaj način bez rešenja ovih problema. Imali smo na umu, kao što sam rekao, da treba da pribavimo još jedan izveštaj o kontra efektima ovih lekova. Očigledno je da je to stvar koju treba da razmotrimo. Kažete da imate nekog eksperta, zar ne?

TUŽILAC NAJS: Da, veoma uvaženog eksperta.

SUDIJA MEJ: Bez sumnje, ja kažem bilo kakvog eksperta.

TUŽILAC NAJS: Veoma uvaženog eksperta sa velikim ugledom. Ne znam da li je u okolini ove nedelje, ali ako jeste, predviđam da bi možda bio slobodan za Pretresno veće sutra, jer je veoma voljan da nam pomogne.

SUDIJA MEJ: Pa, da li je on u poziciji da sastavi izveštaj o raznim stvarima o kojima raspravljamo?

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li on trenutno može to pismeno da sroči. Mogu da se raspitam. Ali prevremeno saslušanje medicinskih problema ili dokaza o istim, bi upoznao Pretresno veće, kao i sve nas, i omogućilo bi Pretresnom veću da bolje razmotri mogućnost koja je već pomenuta, o izdavanju opomene. Moguli stoga da se vratim na mogućnost zahtevanja saradnika da saraduju, ako je to u okvirima dogovora između njih i Pretresnog veća da tako rade. To je još jedan razlog zašto moram da se vratim na to malo kasnije. Što se tiče generala Marinovića, u najmanju ruku, ako bi njegovo svedočenje

moglo da bude održano ove nedelje, i istovremeno ako bi bio unakrsno ispitano od strane amikusa, koji na to imaju pravo u okviru Suda, time štiteći svedočenje po Pravilu 54, ako ni pod kojim drugim pravilom, sa kasnijom konačnom odlukom oko prihvatljivosti tog svedočenja. Ova mogućnost, kako me podseća gospodin Grum, uvek postoji za Pretresno veće. Ali na taj način, u najmanju ruku, dobijamo svedočenje sačuvano i čuvamo ga do jedne druge mogućnosti, sem ako nemate još nešto šta bi hteli da pomenem ili da korisno razmotrim u vezi sa zdravljem, to bi bili naši podnesci, ali što pre budemo imali saslušanje u vezi sa medicinskim problemima ili možemo da vidimo sav materijal zajedno, to će ranije biti moguće za nas da odlučimo kakvo zastupanje bi trebali da napravimo u vezi sa suđenjem u odsustvu optuženog, i to će ranije da bude moguće za Pretresno veće da se napravi odluka o izdavanju opomene, i efektivni datum izdavanja te opomene...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), mislim da bi bilo pravo Tužilaštva da preda izveštaj od strane takvog medicinskog stručnjaka kakvog ste pomenuli, jer je taj problem pomenut. Po mom mišljenju, ovo je primarni problem koji Pretresno veće mora da reši pre nego što preduzme bilo kakve korak, to jest, kontra efekti veće doze, jer optuženi tvrdi da, ako ste čuli šta je sudija Kvon (Kwon) iz izveštaja zamenika načelnika, on tvrdi da ga ovo čini pospanim i onesposobljava ga u pripremi svoje odbrane. To je veoma ozbiljna stvar. Stoga mislim da je to primarni problem koji treba da se reši. I ako biste imali medicinskog eksperta na tu temu, što se mene tiče, bilo bi mi drago. Možda ćemo i da imamo i saslušanje o tome. Tu stvar još nismo razmotrili. Ali sigurno verujem da bi lekarski izveštaj nekog eksperta po ovom pitanju, iz vašeg izbora, bio veoma koristan.

TUŽILAC NAJS: Pa, časni Sude, činjenice iz izveštaja zamenika načelnika koji nam je priložio sudija Kvon je nešto za šta sam tek sada detaljno saznao. Ako bi mogli da pregledamo taj izveštaj, sem ako nema nekog protivljenja, bili bi veoma zahvalni. A ja ću zatražiti pripremu izveštaja ...

SUDIJA MEJ: Da. Daćemo kopiju i vama i amikusima kao i svima ostalima.

TUŽILAC NAJS: Znači, time ću se pozabaviti što pre.

SUDIJA MEJ: Da, i možete da ga pokažete vašem ekspertu. A sada, sem ako nema nečeg drugog, ubrzo ćemo razmotriti stav o tome kako bi trebalo da

trenutno nastavimo i takođe ćemo razmotriti predlog o saslušanju koje bi moglo da predloži...

TUŽILAC NAJS: Možemo li da ostanemo u kontaktu sa vašim savetnikom u vezi dostupnosti i mogućnosti dobijanja izveštaja?

SUDIJA MEJ: Nismo dotle stigli.

TUŽILAC NAJS: Shvatam to.

SUDIJA MEJ: Ima li nekih drugih stvari koje bi hteli da razmotrite? Jer ima nešto šta bih hteo da razmotrim, a nema nikakve veze sa tim, a to je da objavim presudu u vezi sa nekim od aplikacija po Pravilu 92bis koje smo obradili.

TUŽILAC NAJS: Postoji celokupan diskretan proceduralni problem u vezi sa videolink svedocima.

SUDIJA MEJ: Pozabavimo se time malo kasnije, a sada mi dopustite da razmotrim jednu aplikaciju po Pravilu 92bis,... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*... svedoka. To je usmena presuda, izvinjavam se prevodiocima što je nemaju. Kratka je. Pretresno veće je razmatralo argument u vezi sa sledećim svedocima: C-1088, C-1092, C-1112, C-1127, C-1159, C-1221. Sve ove izjave i njihove dopune će biti uvedeni pod Pravilom 92bis(A) jer su svi deo svedočenja koje je već dato o... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*..., i podležu kriterijumu za uvođenje pod tim pravilom. Sledeći će biti uvedeni samo uz unakrsno ispitivanje: C-1092, C-1112, C-1159, C-1221. To je iz razloga što njihovi dokazi imaju veze sa aktivnostima JNA ili otporu prema istoj. Ove stvari su veoma diskutabilne, i optuženom treba da se da prilika da ih unakrsno ispita. U vezi sa druga dva svedoka, C-1088, C-1127, Pretresno veće je odlučilo većinom, sudija Robinson (Robinson) se protivi, da njihove izjave trebaju biti uvedene bez unakrsnog ispitivanja, jer u slučaju C-1088, dokazni materijal je uglavnom vezan za nanesenu štetu, a ostali dokazni materijali nisu dovoljno ozbiljni da bi se unakrsno ispitivali. A u slučaju C-1127, dokaz je samo deo već iznesenog dokaznog materijala o starom gradu i u ovim okolnostima ne zahteva unakrsno ispitivanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Odlučili smo da saslušanje o medicinskim problemima treba da se održi. To saslušanje će se održati ili danas ili sutra, u skladu sa svedocima koji treba da prisustvuju. Ako bi vaš ekspert mogao da spremi izveštaj i da bude prisutan, bilo bi lepo da i njega da čujemo...

TUŽILAC NAJS: Videću šta mogu da učinim.

SUDIJA MEJ: Ili nju. I onda ćemo dalje da razmotrimo situaciju.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dve kratke napomene, jednu koju sam zaboravio ranije, da bi je vi imali na umu kada budete razmatrali mogućnost svedočenja u odsustvu optuženog. Mislim da postoji dogovor po kojem ovo suđenje, u svakom slučaju, je javno prikazano na televiziju ili tome slično, stoga bi optuženi bio u prilici da čuje saslušanja, jer ona nisu na privatnoj sednici, i to iz svoje zatvorske ćelije. Čak i ako nema javnog prenosa, biće relativno lako, ne znam, da mu se omogući da uživo prati suđenje. Ako bude bilo potrebe, to može da se razmotri. Druga napomena je u vezi sa svedokom putem videolinka, i pošto uvek postoji mogućnost da će se stvari ubrzati ove nedelje izvan naših očekivanja, moram to da napomenemo sada. To je nešto šta bi mi normalno bilo lakše da pomenem na privatnoj sednici, ali mislim da mogu da identifikujem problem i na javnoj sednici da bi izbegao bilo kakve probleme privatne sednice u odsustvu optuženog. Kada je svedoku odobrena distorzija glasa kao i lica, nije moguće da se održi javno prenošenje suđenja. Razmatrao sam, čak smo oboje ovo razmatrali jutros sa tehničkim osobljem, i to nije moguće. Razmatrali smo sa osobljem i sa video, izvinite, sa prevodilačkom kabinom da li je moguće da se zameni originalni glas svedoka i da jednostavno putem prenosa iste reči budu ponovljenje od strane prevodioca. To takođe nije moguće. Pretresno veće može da misli da je sa takvim svedokom stavljeno u nezgodan položaj ili da ima svedočenje na privatnoj sednici, jer je to jedini način na koji iskaz može da bude dat, i to se već jednom desilo, ako se sećam, u *Predmetu Kordić*, ili da traži od svedoka da se odrekne zaštite svog identiteta putem glasne distorzije koja je već odobrena, ili da zatraži od Tužilaštva da se snađe bez tog svedočenja. Mi smo ovo hitno razmatrali, i izgleda nam da postoji način da postoji rešenje za ovaj tehnički problem, koji, koliko sam shvatio, je nerešiv u suprotnom. A načini za njegovo rešavanje su sledeći. Jedan, da bi saslušan je trebalo održati na privatnoj sednici, ali da, pošto su izvedene sve neophodne redakcije, transkript može da bude izveden odmah posle toga,

jer dokaz pošto je izgovoren ne bi trebao da bude, po pravilu Suda, da se nalazi na zatvorenoj sednici. Drugo rešenje, i ja sam zatražio od tehničkog osoblja da ovo razmotri, moguće je, da pošto je svedočenje dato u okviru privatne sednice, da se prenese odloženo svedočenje koje bi bilo na originalnom jeziku, ali izgovoreno od strane nekog drugog, i stoga bi Pretresno veće omogućilo javno suđenje uz pomoć odloženog prenosa, koji bi sadržao i pitanja i odgovore, odgovore koji nisu distorzovani, već u glasu prevodioca. Tu tehničku mogućnost sam nekoliko puta pominjao tehničkom osoblju, i ne znam da li je solucija takve vrste moguća. To je problem sa kojim teoretski možemo da se suočimo još ove nedelje.

SUDIJA KVON: Koliko dugo?

TUŽILAC NAJS: Pa, koliko god bi bilo potrebno da bi tehničko osoblje spremilo odložen prenos. Ako mogu da objasnim...

SUDIJA MEJ: Ko bi davao odgovore?

TUŽILAC NAJS: Pa, odgovori bi bili od prevodioca. Mogu li da objasnim? Ako to pogrešno objasnim, onda je to moja greška. Problem postoji, jer kada svedok progovori, njegov glas je deo snimka, deo zapisa i deo generalnog prenosa, i nije moguće to zaustaviti u tom trenutku, čak i ako na primer, reči koje su ovde izrečene, nisu bile distorzovane, već samo reči prevodioca. Možete da zamislite situaciju u kojoj svedok govori, sa distorzovanim glasom, vi uklonite distorzovan zvuk, i samo dozvolite da prevodioc samo ponovi reči svedoka, i one budu prenesene. To nije moguće, jer prenos u svakom slučaju sadrži u nekom obliku pravi glas svedoka. Ako sam to pogrešno shvatio, to je moja greška, moje ograničeno znanje tehničkih stvari. Ali sam njima pomenuo mogućnost da ako celo saslušanje bude na privatnoj sednici, i onda za zapis napravimo, još jedan video, i na tom videu nemamo glas svedoka već glas prevodioca koji samo čita svedokove reči, onda to može da zadovolji naše potrebe javnog suđenja. Pošto sam vam predočio problem, i pošto sam pitao tehničko osoblje da razmotre moguće solucije, nemam ništa više da dodam u ovom trenutku.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Razmotrićemo situaciju oko generalovog svedočenja. Da li je moguće da imamo to svedočenje u četvrtak, ako...

TUŽILAC NAJS: Što se tiče generala, definitivno. Kažem definitivno, on jedva čeka da svedoči.

SUDIJA MEJ: Vrlo dobro.

TUŽILAC NAJS: Bilo kada ove nedelje, da.

SUDIJA MEJ: Ako nema drugih stvari. Koliko sam shvatio, gospodin MekKormak (Timothy McCormack) će nam se ubrzo pridružiti.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, za neko vreme. Naravno, postoji odredba Pretresnog veća koja traži mišljenje o određenom predmetu koji mu je predat. Mislim da je datum zakazan za to.

SUDIJA MEJ: Koliko smo shvatili, on bi trebalo da se pojavi, možda čak sledeće nedelje. Možda niste to čuli.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Mislio sam da je dolazio ove nedelje, ali bio sam u kontaktu emailom (e-mail) sa njim, i znam da je postojala nedelja kada on nije mogao da prisustvuje iz zdravstvenih razloga. Ali ima, nisam siguran koja je situacija u vezi sa zakazanim datumom za njegov iskaz. Predložio sam mu da napiše pismo Pretresnom veću da produži vreme.

SUDIJA MEJ: Pa, to možda mora ponovo da se razmotri.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da.

SUDIJA MEJ: Vrlo dobro. Prekinućemo ovu sednicu sada. Obavestićemo sve stranke kada će sledeća sednica biti održana.